РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 23-го марта 1918. Ч. 35. VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J. Saturday, March 23, 1918. No. 35.

ВЕЛИКА БИТВА У ФРАНЦІЇ.

Дальший наступ німецьких військ на Україні. — Німецькі війска заняли місто Херсон.

Страшні зьвірства большевицьких бандитів на Україні і на Кримі.

Німці затопили від початку війни 12 міліонів тон торговельних кораблів.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 22, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

ДАЛЬШИЙ НАСТУП НА УКРАЇНІ.

Німецькі війска очищують Херсонщину з большевицьких банд.

БЕРЛІН, 20. марта. — Нинішний звіт про воєнні операції німецьких військ на Україні звучить:

„У східній Україні віртемберські війска, посуваючи ся дальше наперед в цїли очищеня зелізничого шляху, який веде з Ольвіополя в північно-східнім напрямі, звели боротьбу зі сильними бандами коло Ново-Украйни і приневолили їх до відвороту".

(Обі місцевости, Ольвіополь і Ново-Украйна, лежать в Херсонщині при зелізничім шляху, який веде з Одеси до Полтави).

НІМЕЦЬКІ ВІЙСКА ЗАНЯЛИ ХЕРСОН.

БЕРЛІН, 21. марта. — **Торговельне місто Херсон** (на Україні) **находить ся в руках німецьких війск.**

Укрядовий німецький звіт доносить:

„Війска під командою ґенерала Коша заняли торговельне місто і пристань Херсон".

(Херсон є осередком торговлї збіжа і лежить около 100 миль на північний схід від Одеси, у віддаленю яких 10 миль від устя Дніпра. Населенє міста числить около 70.000. З Херсону ведуть дороги на півостров Крим).

Чорноморська фльота утікла з Одеси.

ВАШІНҐТОН, 20. марта. — Каблева телеграма від американського посла в Стокгольмі до департаменту загр. справ доносить, що чорноморська фльота, яка находила ся в одеській спристани, утікла перед занятєм Одеси Німцями до Севастополя (пристань на полудневім Кримі).

Московські війска опорожнили Кременчук.

ПЕТРОҐРАД, 20. марта. — **Большевицькі війска опорожнили Кременчук і инші міста в полудневій Росії.**

(Кременчук лежить над Дніпром в полтавській ґубернії).

Війска „українського савета" роблять наступ в Харківщині.

ПЕТРОҐРАД, 21. марта. — Німецькі війска відперто недалеко Ворожби (в харківській ґубернії).

На харківськім фронті війска „українського савета" роблять сильний наступ.

Независимість України а розділенє Росії.

МОСКВА, 19. марта. — Оправдуванє зі сторони Німців, що вони не ведуть війни проти Росії, але лише помагають независимій Україні побороти большевицькі війска, вважає загально російська преса за звичайний викрут. **Заключенє окремого мирового договору з Україною ужила Німеччина яко покришку до розділеня Росії.**

СТРАШНІ ЗЬВІРСТВА БОЛЬШЕВИКІВ НА УКРАЇНІ.

(Після кореспонденції Гарольда Віліямса).

В Глухові замордовано 500 осіб одної ночи.

ПЕТРОҐРАД, 17. марта. — Мир зі заграничним ворогом не означує ще мира дома.

Масове мордованє є тепер нормальним явищем в російськім житю. В МАЛІМ МІСТІ ГЛУХОВІ (В ЧЕРНИГІВЩИНІ) ВИМОРДУВАНО ОДНОЇ НОЧИ 500 ОСІБ, НАЛЕЖАЧИХ ДО СЕРЕДНОЇ КЛЯСИ.

Подробиці, які тепер тут надійшли, про останню різню в Симферополи і Севастополи, переходять всякі понятя. **Наприклад, у Севастополи моряки ухвалили зарядити загальну різню на двох улицях, які були замешкалі найбільше богатою клясою.** Після різнї тіла покидано до моря.

Вдова по однім замордованім чоловікови попросила нурця, щоби витягнув тіло її мужа з моря. В кілька хвиль після того, як пірнув у воду, він дав сейчас знак, щоби його витягнено з води. Нурець находив ся в станї божевільства; через довший час він не міг промовити слова. Показало ся, що замордованих мущин кидано до моря, привязавши до їх ніг камінє, і під водою колибали ся трупи, стоячи до гори.

Катеринодар в руках большевиків.

ПЕТРОҐРАД, 17. марта. — **З козацьких територій большевики доносять про здобутє Катеринодару, „останнього заборола проти революції".**

(Катеринодар — столиця кубанських козаків і кубанської републики, находить ся в руках большевиків, як се подає повисше наведена телеграма. Видно, що Катеринодар стрінула такасама доля, що й свого часу Київ. Большевицько-чорносотенні банди гуляють по Кубани, як ще недавно гуляли по Україні, мордуючи і рабуючи села та міста. Є надія, що небавом прийде конець панованя большевиків і на Кубанщині).

МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ МІЖ УКРАЇНОЮ І МОСКВОЮ.

На першім місци стоїть справа будучої українсько-московської границї.

ПЕТРОҐРАД, 17. марта (спізнена). — Большевицькі війска ведуть тепер мирові переговори з Українцями в котрійсь місцевости недалеко Киева. **Українці поставили між услівями цілковите опорожненє з большевиків ґуберній: харківської, катеринославсьої і полтавської.**

Чи границї нової української держави будуть сягати на схід поза Харківщину і Катеринославщину, покищо не знати.

Австрія має домагати ся части Волинї.

ПЕТРОҐРАД, 20. марта. — **Між Австрією а Українською Центральною Радою прийшло до непорозуміня щодо поділу територїї,** як се доносять телеґрами, які нині одержано з Києва з достовірного жерела. **Австрія зажадала відступленя їй части волинської ґубернії.**

Німеччина може надіяти ся допера в осени збіжа з України.

ВАШІНҐТОН, 21. марта. — Як се доносить урядовий звіт швайцарський, в Німеччині обнизено знова порції хлїба. Причиною сього зарядженя мають бути трудности в транспортованю і вісти з України, що з послідних жнив не остала ся надвишка. Німецька преса заявляє, що допера по червни можна буде числити на доставу поживи.

Україна старає ся в Німеччині о позичку.

ПЕТРОҐРАД, 20. марта. — Доходять вісти, що **Україна веде переговори в справі затягненя позички в німецьких банках.**

НА ЗАХІДНІМ ФРОНТІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 22, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

ВЕЛИКА БИТВА У ФРАНЦІЇ РОЗПОЧАЛА СЯ.

Німці переводять наступ на 50 милевім фронті.

ЛОНДОН, 21. марта. — **Командант англійських війск, ґен. Гейґ, доносить, що німецькі війска по довшім бомбардованю розпочали наступ на 50 миль широкім боевім фронті.**

Німецькі війска вдерли ся до боевої лінії. Втрати Німців є незвичайно тяжкі. Німцям не вдало ся доси осягнути в жаднім місци своєї цїли.

Урядовий звіт звучить:

„О год. 8-мій рано по сильнім бомбардованю ґранатами і ґазовими бомбами розпочала німецька піхота наступ на фронті поверх 50 миль широкім, почавши від ріки Ойз коло Ля Фер до ріки Сензе в околиці Кроасель.

„Неприятель розпочав також бомбардованє на широкім фронті на північ від каналу Ля Басе і в околиці міста Іпр.

„Наступ, якого приготованє було вже від довшого часу очевидне, був переведений з великою силою і тривав цїлий день.

„В протягу битви неприятелеви вдало ся вдерти ся до передних становищ, а декуди до боевої лінії.

„Наступ переводить неприятель у великих масах і том є дуже коштовний, бо втрати є незвичайно тяжкі.

„Завзята боротьба триває здовж цїлого фронту. Завважено, що великі війска йдуть неприятелеви на поміч".

Гук гармат чути в Анґлії.

ЛОНДОН, 21. марта. — Гук гармат зі західного фронту чути виразно в Довер і инших містах на східнім побережу Анґлії. Від сильного гуку трясуть ся вікна і двері. Стрілянє розпочало ся о год. 3-тій рано і тривало з малими перервами до год. 7-мої.

Австро-угорська артилерія бере участь.

ВІДЕНЬ, 21. марта. — Урядовий рапорт доносить, **що в наступі на західнім фронті бере участь також австро-угорська артилерія.**

ЗМАГАНЯ НАРОДІВ до самостійности.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 22, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

КАВКАСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ МИРОВОГО ДОГОВОРУ.

Чхеідзе президентом кавкаської републики.

ПЕТРОҐРАД, 17. марта. — **В Тифлісі** (столиця Кавказу) **відбувають ся наради парляменту, який складаєть ся з представників всіх народностий Кавказу.**

Парлямент вибрав Чхеідзого президентом і запротестував проти мирового договору, підписаного в Берестю Литовськім.

На підставі мирового договору три закавкаські ґубернії (Карс, Батум і Ериван) мають бути прилучені до Туреччини. Ся точка договору є й причиною протесту.

Кавкаське правительство заявило було, що до важности мирового договору треба згоди кавкаської републики в справах, які її дотичать. Останні вісти доносили, що в Трепізунті відбувають ся під теперішну пору переговори між Туреччиною і кавкаською републикою.

Чхеідзе, якого кавкаський парлямент іменував президентом кавкаської републики, є Грузин. (Грузини становлять найчисленнійший нарід в кавкаській републиці).

Чхеідзе відгравав важну ролю в початках революції. Він, яко член останньої думи, належав до екзекутиви першого революційного правительства. Відтак був через довший час головою петроґрадського „савета" роб. і салд. депутатів. Він був основателем і головним провідником соціял-демократичної партії на Кавказі. Великі заслуги положив він коло зорґанізованя робітництва на Кавказі, а передівсім робітників, які працюють на нафтових теренах в Баку (над Каспійським морем).

Кавкаська република зірвала переговори з Туреччиною.

ПЕТРОҐРАД, 21. марта. — **Правительство кавкаської републики ухвалило зірвати мирові переговори з Туреччиною.**

Мир з Румунією.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 22, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПРОДОВЖЕНЄ РЕЧЕНЦЯ РУМУНІЇ НА ПІДПИСАНЄ МИРА.

Консерватист Марґільоман президентом кабінету.

БЕРЛІН, 20. марта. — **Розем оружа з Румунією продовжено до півночи дня 22. марта,** як се доносить звіт з головної німецької кватири.

АМСТЕРДАМ, 20. марта. — Телеґрама з Букарешту доносить, що **премієром румунського кабінету зістав іменований Александер Мартільоман, провідник консервативної партії.** Він, як доносять, є прихильником мира з центральними державами.

(Недавно доносили вісти про уступленє премієра, ґен. Авареску, та про правдоподібне іменованє премієром Марґільомана).

Австрія домагаеть ся румунської територїї.

ПАРИЖ, 21. марта. — Мирові услівя, поставлені Румунії Австро-Угорщиною, є тяжші ніж Німеччини з огляду на жаданє прилученя румунської територїї.

Телеґрама з Відня, яка нині надійшла до Базилеї (Швайцарія), доносить, що Австрія жадає від Румунії відступленя всеї територїї на захід від лінії, яка йде від просмика Червоної вежі аж до Дунаю коло Ґірамару. **Ся територія числить около 3.000 квадратових миль.**

Крім того жадає Австрія в околиці просмика Предаль, котрим їде зелізниця з Кронштаду до Букарешту, пасмо землї 80 миль довге, а 10 миль широке. На Молдавії, почавши від Окни, має бути відступлена прилягаюча територія на 140 миль в довшки і 20 миль широко.

Австро-угорський міністер загр. справ подав до відома, що з прилученої територїї буде утворений окремий коронний край з осідком в Турну-Северіну. **Натомісць зробив предложенє, щоби дати Румунії відшкодованє коштом земель бесарабських.**

Німеччина жадає від Румунії видачі воєнних матеріялів.

МОСКВА, 19. марта. — Німеччина поставила вже більші мирові услівя Румунії і зажадала від неї видачі всіх своїх воєнних матеріялів і тих матеріялів, які полишили в Румунії аліянти.

Всі посли аліянтів перебувають ще покищо в Ясах. Вони опустять Румунію доперва на случай, коли Румунія віддасть Німеччині свої воєнні матеріяли.

В РОСІЇ:

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 22, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Американський посол про положенє в Росії.

МОСКВА, 19. марта. — **„Росія стане евентуально німецькою провінцією і Москалі втратять свою свободу, коли вони піддадуть ся мирови, який на них вимусили центральні держави",** заявив американський посол, Френсіс, у своїй відозві до російського народу.

Посол приобіцяв, що Злучені Держави дадуть поміч кождому правительству, котре буде ставити опір Німцям. Посол візвав російський нарід, щоби забув на політичні ріжниці, та заявив, що він не покине Росії, хиба буде приневолений до сього силою.

Міністер війни, Троцький, в Москві.

МОСКВА, 19. марта. — Лев Троцький прибув з Петроґраду до Москви і заявив, що позістане тут, щоби підняти обовязки міністра війни, коли війна має бути дійсно ведена; в противнім случаю він зложить свій уряд.

Командант московської оборони відбув нині перегляд 4 полків добровольців, які заявили ся одноголосно за війною. Богато фахових офіцирів зголосило ся тепер до большевицького ґенерального штабу, який приймив їх радо, не оглядаючи ся на їх переконаня.

Є змаганя завести строгу карність в новій армії і віддати провід назад в руки фахових офіцирів. Большевицькі проводирі настають, щоби війска революційні складали ся виключно з добровольців.

Троцький про організацію нової армії.

ПЕТРОҐРАД, 20. марта. — **Міністер війни Троцький, промовляючи нині на зборах московського „савета", викликав велике одушевленє, коли поставив жаданє в справі безпроволочного зорґанізованя великої російської армії.**

„Заграничні вісти доносять", говорив Троцький, „що 200.000 полонених Німців і Австрійців зоружило ся та що вони є готові захопити у свої руки сибірську зелізницю.

„Такі вісти розсівають по цілім сьвіті Японці, щоби в сей спосіб оправдати обсадженє своїми війсками Сибіри.

„Я не сумніваю ся, що французькі капіталісти продали би Росію, коли би їм в заміну за те віддано Альзацію і Льотаринґію.

„Ми ані трохи не помиляємо ся щодо політики европейської буржуазії. Ми потребуємо армії до війни проти цїлої капіталістичної, імперіялістичної Европи.

„Наша армія знищена в протягу трох років війни; вона нині не є вsusilі станути до боротьби з війсками держав, які мають високо розвинений промисл.

„Ми мусимо розпочати з творенєм нової армії о силі 750.000 людий, яка становила би карну громаду під проводом фахових людий, щоби тоді, коли повстане европейський пролетаріят до боротьби, ми могли сказати: ми є тут".

Ходить чутка про перенесенє столиці з Москви до Саратова.

ЛОНДОН, 21. марта. — Ріжні вісти з Росії вказують, що воєнні операції німецько-австрійських війск мають на цїли окружити Москву.

(Продовженє на стор. 4-тій).

"SVOBODA" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.

BOHDAN DUTKEWYCH, Managing editor.

NICHOLAS D. WELYCHKO, Assistant editor.

ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

З БІЖУЧОЇ ХВИЛІ.

„Нова Рада" про большевицький ультимат Україні.

В київській „Новій Раді" (ч. 203, з 21. грудня 1917) читаємо ось-таку передовицю п. з. „Самодержавною стежкою":

Большевицький ультимат Україні, який би не був його конець і які-б наслідки він за собою не потягнув, уявляє з себе надзвичайно цікавий і характеристичний документ, що впишеть ся в добрий пасив (довг) „правительству" народних комісарів, коли прийде час розплати. Минаємо вже його політичну сторону, оті безглузді й божевільні погрози штиком (баґнетом); минаємо й соціяльну сторону, оті морганя на „буржуазність" Центральної Ради — звичайна демаґоґічна метода людий, що инших арґументів не мають. Візьмемо тільки національний бік справи.

Документ, як ми знаємо, ще раз починає з права націй на повне самоозначенє аж до відділеня. Але се гола теорія, яка ні до чого авторів не обовязує й ніяких повинностий на них не накладає. Бо зараз же народні комісарі втручають ся у внутрішні справи тих самостійних націй, накидають їм свої погляди й свої порядки і нахваляють ся насильством їх завести. Що-ж лишаєть ся, можемо запитати, від того „права на повне самоозначенє", яке проклямують Ленін з Троцьким на початку свого ультимату? Видима річ, нічого, видима річ — се тільки голі слова, гарні фрази, якими нові самодержці пробують приховати свої справжні заміри. Думка їх іде тимсамим централістичним шляхом, як і думка самодержавного правительства Столипіна, як і думка революційного правительства Керенського, і таксамо як перше, хапають ся комісарі до зброї, до насильства, ще й не заждавши навіть кінця переговорів. З сього погляду вони поводять ся далеко гірше ніж те правительство, яке большевики скинули за „контр-революційність", бо, не вважаючи на свої централістичні тенденції, правительство Керенського все-таки не йшло на крайні способи, щоб розвязати конфлікт, не брязкотіло по дурному зброєю. Тільки в старім самодержавнім режімі можемо знайти повну анальоґію до поведеня народних комісарів; там вони черпають зразки для себе і гнуть ту стару московську лінію, яка тільки своє „правовѣріе" виставляла для всіх обовязковим, ґвалтуючим волю всіх народів і країв. В своїм засліпленю сі доктринери централізму не подбали навіть про те, щоби пристойно кінці своїх справжних думок поховати. З сього погляду надто цікаво зазначити уступ в ультиматі про „автономныя будто-бы (!) права Дона и Кубани". Звідки взялось оте зрадливе „будто-бы", що перекидає всі попередні підтвердженя „права на самоозначенє", як не з того-ж старого централістичного духа?

Большевицьке пановане, як бачимо, і в національній сфері виходить таксамо реакційним, як і в політичній та соціяльній. І тут воно гне до повороту на старий самодержавний шлях, і тут самим насильством воює, й тут сіє вітер, щоб зібрати бурю. І воно її діждеть ся. І може не так довго вже дожидати того немину́чого кінця безглуздої анархістичної, руйнуючої авантури.

Хто повстав проти українського правительства?

„Правди ніяк закрити" — говорить народна пословиця. Не вдало ся сього зробити і большевикам. Вони голосили, що український нарід, український селянин і робітник повстав проти Української Центральної Ради, бо, мовляв, Рада пійшла всупереч їх інтересам. Та показало ся инакше; показало ся, що се большевицькі жидівсько-польсько-московські війска насунули на українські землї і під омофором клясової боротьби хотіли загарбати на Україні власть у свої руки і тим способом позбавити її самостійности. Сей факт стверджено вже кілька разів, а дальшим доказом сього можуть бути ще й отсі стрічки з петроґрадського „Нового Времени":

> Дня 17. грудня (1917 р.) в Киеві відкрито зїзд рад робітничих, жовнїрських і селянських депутатів України. У зїзді взяло участь понад 1.000 делеґатів. Перше засїданє селянських депутатів перемінило ся у величезну демонстрацію і маніфестацію для Української Центральної Ради. На самім початку виявив ся протибольшевицький настрій зїзду. Появу на трибуні большевика Затоньского стрічено однодушним криком „проч!" Зїзд видкрив представник Центральної Ради, Степаненко. Ще різкійші виступи проти большевиків наступили при наміченю кандидатів до президії. В дальшим ході нарад сей настрій ще більше скріпив ся; промови большевиків стрічено ворожими окликами. Засїданє відкрито відспіванем гимну „Ще не вмерла Україна" і Шевченкового „Заповіту". Відтак проголошено „Слава" Українській Центральній Раді. Бесідники одобряли становище Центральної Ради.

* * *

Що українські жовнїри не здобували Киева і не проганяли відти правительства Української Центральної Ради, про се також не може бути двох думок. Старокраєві ґазети говорять, що большевики спроваджували полки з фронту і посилали їх до боротьби з українським війсками. А що сі фронтові полки були національною мішниною, то нераз большевицькі ватажки мали з ними богато клопоту. Так приміром у Жмеринці, на Поділю (де перетинають ся зелізничі шляхи Київ-Одеса-Тернопіль), стрінули ся большевицькі війска з українськими і почала ся битва. В рядах большевицьких війск був славний Волинський полк, якому дано приказ іти до атаку. Почувши такий приказ, з полку виділило ся 1.500 жовнїрів-Українців, які перейшли на сторону українських війск і тим нанесли фатальний погром большевицьким війскам; Волинський полк, який підчас революції в Петроґраді покинув царя і перейшов на сторону революціонерів, розоружено.

Побачивши, що з деякими російськими фронтовими полками підчас кампанії на Україні прийдеть ся мати трохи клопоту, бо в них є велика скількість Українців, большевики ймили ся иншого способу; вони почали виділяти з полків українських жовнїрів і відсилати їх на російсько-німецький боєвий фронт, далеко від України, щоби бути певними, що ті війска не дадуть помочи українському правительству.

Старокраєві ґазети подають телеґраму подільського комісаря Ликова, вислану до Криленка, головного команданта большевицьких війск. Сю телеґраму переловила „Рада Зелізничих Шляхів України" і подала її до загального відома. Вона звучить:

> „Другий ґвардейський (большевицький) корпус у моїм розпоряджену. Розоружено Українців, длятого, що в кождім полку є около 1.000 Українців. Я старав ся розоружити два ешелони Гайдамаків, але не вдало ся, бо засильні. Козаки (Вільне Козацтво) розоружили один ешелон Волинців (большевиків). Инші ешелони не хотїли боронити товаришів. Щоби вдарити на Українців, треба конче виділити (з фронтових полків) всїх Українців і вiдіслати їх на фронт; з оставшими можна вдарити на Київ. Иншого виходу нема. — Ликов".

Сейсамий Ликов устроїв у Жмеринці погром; заарештував також визначного українського провідника і предсїдателя місцевого зелізничого комітету, Качуру, та инших. Але завдяки українським війскам, які скоро прийшли на поміч населеню, большевиків прогнано із Жмеринки і освободжено арештованих.

* * *

Повисші твердженя старокраєвих ґазет сьвідчать як найвиразнійше, що большевицька війна з Українською Центральною Радою — се не була війна українського пролетаріяту проти буржуазії, яку Центральна Рада не заступає, але боротьба большевицької жидівсько-польсько-московської чорносотні і її змова та замах на свободу українського народу.

Большевицькі розбої на Україні.

Вісти, які тепер приходять з України, особливо в часописях з Киева й инших українських міст, потверджують се, що ми вже давнїйше писали на основі коротких телеґрафічних донесень з Европи.

Потверджують вони головно дві річи: 1) що большевики хотіли розбоєм запанувати на Україні і нищити її, а 2) що хотїли установити там большевицьку московсько-польсько-жидівську власть.

Потверджують се не українські „буржуазні" ґазети — бо таких навіть нема на Україні в мові українській — але соціялїстичні. Власне в нинїшнім числї подаємо про се статю з „Робітничої Ґазети" п. з. **„Дружна робота большевиків і чорної сотні"**. Як звісно, „Робітнича Ґазета" — се головний орґан української соціял-демократичної робітничої партії, якої головним провідником є Володимир Винниченко, перший премієр українського кабінету. Ніхто сеї часописи не може посудити, що вона неприхильна українському робітництву, або й робітництву взагалї; а там власне описано, як то большевики розбоєм ішли на Україну; як нищили її; як подружились з царськими посіпаками, з чорносотенцями; як хотіли обрабувати український нарід та оставити над ним власть московсько-польсько-жидівської банди, подібної до тої, що була за царського панованя. Одним словом, большевики хотїли зломити і здавити український революційний рух і ті здобутки, які він осягнув протягом короткого часу праці, посьвяти і боротьби, а настановити натомісць чуже, розбишацьке пановане.

Українській Центральній Радї оставалось: або згодитись на большевицьку „ідею" і віддати рідний край на рабунок і руїну, — або боронити край. Розуміеть ся, що У. Ц. Рада не могла вагатись у виборі і вибрала те, що було її обовязок, — вибрала оборону України.

Сперщу боронила при помочи своїх війск і з большевицькими бандами обходила ся дуже лагідно. Але большевики таки були наважились оставити на Україні повну руїну, на якій могли би будувати своє московсько-польсько-жидівське пановане. Вони не перебирали в способах анї не вагались спроваджувати проти українського народу цїлї маси війск з фронту, хоч його зовсїм отворили перед неприятелем.

Використали нагоду, що українському війску не доставало амуніції до гармат і хотїли вже цїлком прогнати з України господаря, то є народне правлїнє, правлїнє, яке створили дві головні українські партії: українських соціялїстів-революціонерів і соціял-демократів.

Тоді вже У. Ц. Рада була в такім прикрім положеню, що мусїла аж до других держав звернутись о військову поміч проти большевицького розбишацтва. В депеші, яку вона вислала до Німеччини, сказано виразно, що У. Ц. Рада хоче охоронити Україну перед розбишацькими бандами, і подано навіть приклади тих „подвигів". Отже большевики спровадили розбої на Україну і большевики спровадили там чужі війска.

Тепер У. Ц. Рада, як відновить українську народну армію, а дістане доволї амуніції, може завести лад на цїлій Україні; очистити її з банд большевицько-чорносотенних і обороняти перед ними на будуче.

Американські Українцї, чи вони соціялїсти чи ні, мають тепер нагоду переконатись, по чиїй стороні правда: чи по стороні большевиків і їх розбишацьких московсько-польсько-жидівських банд, чи по стороні української революційної демократії.

Більша часть українських ґазет в Америцї станула по стороні української революційної демократії, отже по стороні українських соціялїстів-революціонерів і соціял-демократів та У. Ц. Ради, в якій ті дві партії мали перевагу, але українські соціялісти зпід стягу „Робітника" з Клївленду і „Робочого Народа" з Вінніпеґу станули проти українських соціялїстів, що створили У. Ц. Раду, а в обороні большевицько-чорносотенного розбишацтва на Україні.

Тим вони самі видали на себе засуд, а читачі тих ґазет повинні би зрозуміти, що їх редактори пійшли на службу ворогам української революційної демократії і заявлялись за тим, аби українське робітництво і селянство віддати під пановане московсько-польсько-жидівського шумовиння, серед якого велику перевагу має чорносотенний елємент з царського панованя.

Дружна робота большевиків і чорної сотнї.

Дуже трудну боротьбу видержала українська революційна демократія з російською, як на Вкраїні так і поза нею. Ріжні типи підозрілого буржуазного вигляду від октябриста Родзянка, кадета Милюкова, соціял-революціонера Керенського, соціял-демократа Церетелї і т. д. і т. д., що свого часу складали временне (тимчасове) правительство, опирали ся, виконуючи волю буржуазії, в своїй боротьбі з Україною на ту російську „революційну" демократію. З усеї сили, але непомітно і начеб невтрально допомагали тій роботї временного правительства й большевики, виконуючи ту-ж волю великоросійської буржуазії щодо виссаня останного з України.

В тій боротьбі російська демократія опирала ся на своє війско, що кватирує на Вкраїні. І до останного часу зовсїм не двозначно вони загрожували Україні.

Загрожені бо були Росіяни і тут на Україні тим, що стала розцвитати ся українська воля: їм, як доси панували, тепер доведеть ся корити ся волї українського народу і яко нечисленним поволи може і розтопити ся в народнім українськім мори, хоч ніхто їм анї трохи насильством щодо українізації не загрожував.

Але інтереси Росіян тут, на Україні, стали однаковими з інтересами всеросійської буржуазії.

Тож „революційне" війско російське і стало на допомогу сим буржуазним інтересам і бороло ся з Україною.

Упало временне правительство. Упало, розуміеть ся, не через роботу большевиків, — ні! се за богато їм чести — упало не з волї робітничої чи селянської російської демократії, тільки з невдоволеня салдатських мас, змучених війною. Є то не революція пролєтарських мас, не робітнича й селянська революція проти буржуазії, але повстанє салдатів, що хочуть кінця війни, хочуть того, чого російська буржуазія не хотїла. В тім тільки й полягає антибуржуазність повстаня петроґрадського супроти временного правительства.

І се відразу позначило ся в дїлах „нового" временного правительства, але вже Московщини. Політика випливає з економічних взаємин. Тож Рада Народних Комісарів вискочити з економічних взаємин не може і мусить вести тужь саму буржуазну політику як і ненависне временне правительство і, розуміеть ся, сама стає таким же ненависним для українських народних мас, як було і старе временне правительство.

Бажанє не допустити Україну до свободи, виссати з неї знову — ось-що спільне і у временного правительства і царського правительства і правительства Ради Народних Комісарів. І ще спільне їм усїм се: не допустити до упадку на Україні російського (великоруського) панованя. І як і временне правительство, і меньшевики, і с.-р. російські, і „бунд", і всяка така компанія, так і большевики і Рада Народних Комісарів всїми способами старають ся те великоросійське пановане на Україні задержати.

Згадаймо, як хотїли меньшевики і с.-р. використати для боротьби супроти України місцеві „Савети", що опирали ся на неукраїнські військові части. Те-ж стараєть ся робити і Рада Народних Комісарів і большевики. Старають ся задержати російські части на Україні.

Не треба помиляти ся: знаємо, через що ті російські части військові на Україні большевицькі: бо відірвані від родини, бо на чужинї, яка їм не дорога, яку значні части з тих російських відділів грабують і шарпають, бо то не своя країна.

І коли український нарід хоче вивести чужі части з своєї землї, бо вони грабують то большевики кричать на ґвалт, бо бачите-ж — то „революціонери", що палять і нищать села.

І в своїй боротьбі з Українською Центральною Радою, се значить в боротьбі з Українською Народною Республикою, большевики являють ся представниками тої великоруської буржуазної інтеліґенції, що не хоче здати ся, що не хоче уступити свого панованя на Україні.

І се знаменно, що большевики опирають ся на Україні тільки на великоруський елємент, війска і на обрусїлі елєменти робітництва. Тут суть большевиків. Є то слуги російської буржуазії в її змаганю і на далї і на віки задержати Україну в панованю Росії.

Через те і ґвалтують про перевибори Центр. Ради, яка весь час перевибираєть ся і так, і частїйше ніж Центр. Исп. Ком. в Петроґраді, тільки не большевицькими способами, а українськими: не на якихсь-там саветах, а українським зїздом робітничим, зїздом селянським і зїздом військовим, які, коли знайдуть потрібним, то поперевибирають своїх членів Центральної Ради.

Не в сїм річ, а в тім, що перевибори способом большевиків можуть дати російську або мішану російсько-еврейсько-польську більшість Укр. Центральної Ради. І в тім весь секрет боротьби большевиків: знищити всю роботу української революційної демократії і ввести Україну до рук Росіян, а значить і російської буржуазії, якої полїтику веде Рада Народних Комісарів.

Розуміеть ся, не можуть іти сьвідомі робітники на Україні на те, і то не тільки українські, бо означалоб те обостренє взаємин пролетаріяту і селянства на Україні через остру національну боротьбу і пролетаріят був би розторощений і загубив би той великий вплив на політику української держави, який він має через українську соціял-демократичну робітничу партію.

І тоді через національний удар був би нанесений пролєтаріятови і удар соціяльно-полїтичний. До того ведуть сьвідомо большевики, прихвостні великоруського інтернаціоналізму, щоби через розпорошенє українських революційних сил ствердити на віки пановане Росії над Україною.

І не випадково, що ся робота, виконанє якої большевики призначили на 3. грудня, збігаєть ся з роботою контрреволюції в особі російського чиновництва, що на Україні вже стало саботувати власть Центр. Ради, вже орґанізуєть ся Союз союзів, вже заявляє про відмовленє слухати ся Центр. Ради і Ґен. Секретаріяту. Се збіг не випадковий: одна причина тому — і чорносотенне чиновництво по судах, та ріжних урядах є обрусїле і не хоче слухати ся волї українського народу; і большевики не хочуть слухати ся волї революційного українського народу і враз з чорною сотнею хочуть панувати і скинути поставлену революційною демократією України найвисшу власть. Се тому, що большевики і чорна сотня то покірні слуги великоруської буржуазії і боять ся свободи народу українського.

І саботаж чорносотенного чиновництва і проба большевиків 3-го грудня зняти повстанє проти Центральної Ради то таж сама робота: зробити український нарід рабом і на далї.

І думаємо, що революційна українська демократія і большевиків розжене і чорну сотню чиновництва теж розжене.

(„Робітнича Ґазета", 13. грудня 1917).

І. П. Білоус.

РІДНА МОВА.

Рідна мово, вже давно я
Тебе не чував;
Своїх пісень, своїх рідних —
Давно не співав.

Не співав... Но моє серце
Тобою лиш жило:
Рідну мову, гарну мову,
Як неньку любило.

Україно, ненько рідна,
Тебе я витаю
І на милій рідній мові,
Плачучи співаю!

Нема щастя, рідна мати, —
Люди подуріли...
Скажи-ж менї, рідна ненько
Яке зїле лили?

Яким зїлем отруїлись
Ми як малї діти?
Тяжко, ненько, тяжко дуже,
Бачучи все, жити!

Я волїв би радше вмерти,
Радше в землї гнити,
Ніж сумуючи співати,
Бачить зло і жити.

Рідна наша, гарна мово, —
Сьвята Україно,
Прийми-ж моє привитане
Від рідного сина!

Шлях до визволеня.

Богато терня й колючок росло і тепер росте на тім шляху, яким люди простують до визволеня. Богато борців за волю народну загинуло на тім камінистім шляху, але довго ждана воля здобута.

Нам лишаєть ся тільки закріпити ту волю й уторувати шлях так, аби ним безпечно можна було ходити, щоб на тім шляху вже не було більше ні каміня ні колючого терня. А зробити се ми зможемо тільки тоді, коли почнемо добре просьвічуватись.

Царат знищено узброєною силою і вільні ми може тільки до того часу, доки в руках наших баґнети, а баґнети — се така річ, що сьогодня будуть у нас, а завтра можуть опинити ся з иншого боку й тоді знов над нами запанує гнет і неволя.

Воля, яка добуваєть ся баґнетами, ще не є воля, а тільки перевага одної сили над другою й така воля не тривка, бо хоч руки й ноги визволені, але дух кайданами окутий.

Длятогож, аби скинути й ті кайдани, які сковують дух народний, ми повинні просьвічуватись і инших просьвічувати; ми повинні бути добре зорґанізовані і зеднані, а добра орґанізованість буває тільки там, де люди духово розвинені й осьвічені.

В єднаню сила, а єдність може бути тільки там, де людина людину добре розуміти може.

Темний осьвіченого не розуміє, а осьвіченому з темним не по дорозї і через те вони ніколи не зійдуть ся, і коли осьвічений пійде певним уторованим шляхом, то темний буде блукати по нетрах та байраках і ніколи не дійде туди, куди дійти бажав би.

Наш шлях до визволеня — се осьвіта. Коли ми всї пійдемо сим шляхом, то не зблудимо і коли дійдемо до своєї мети, то будемо такі дужі, що нас ніяка темна сила не переможе.

М. Сараненко.

(„Зоря").

Іван Малиневич.

ЧУМАЦЬКА МОГИЛА.

Гора висока над Дніпром,
Могила, хрест на ній чорніє,
Далеко видно все кругом,
Далеко видно... тільки мріє...

Далеко видно все і чути,
Як, ізогнувшись, наче змий,
Там беть ся в камянії груди
Старий козак—Дніпро сїдий.

Чабан іде з отарою,
Став, перехрестив ся,
Надїв шапку, пійшов далї,
Старий зажурив ся...
А чого — і сам не знає.
Звісно — домовина!...
І він умре, поховають,
Не жаль... сиротина!
Ніхто за вим не заплаче,
Ніхто не спитає,
Кого сира земля, мати,
У прийми приймає...

Обмивала слїзоньками
Ярма і занози
Молодая удівонька;
Умер у дорозї
Чумак, з Криму мандруючи;
Поховали тихо...
Зїставай ся, товаришу,
Не споминай лихом!

Знялись... пійшли... закурилась
Доріженька пилом.
. . . .
Так зростали на Вкраїні
Чумацькі могили!...

Читайте „Свободу“ і приєднуйте її нових передплатників!

КАТИ.

(„Засів“, ч. 4, з 8. лютого 1918 р.)

Бурхливі події як вихор посунули ся на Україну... І знов нашому рідному краєви загрожує та страшна руїна, яка вже нераз панувала там.

Не дивлячись на те, що всіми Українцями признана Рада і виконавчий її орган Секретаріят усї сили покладає, щоби втихомирити свою країну та завести хоч який би то лад, — з боку непрощених допомагачів зроблені такі заходи, які повинно вважати ся тільки яко державне злочинство.

Через те, що сї події несподівано виявили ся, що місцеве громадянство за браком відповідних звісток зі сторінок московських часописий не має змоги розбирати ся в тім натовпі друкованого сьмітя, — на сторінках „Засіву“ час від часу має давати ся читачам хронольоґічно всі події, що мають звязок з так званою:

„Війною з большевиками“.

Зараз же я беру на себе сповістити місцеве громадянство про останні „выступленія“ большевиків, що мали місце на Україні в останні часи, — додержуючи ся в сім відповідальних жерел.

На 8-мій сесії Центральної Ради, що відбула ся 29. грудня минулого року, утікший зпід большевицького арешту командант міста Харкова розповів в Раді таке:

„Харків раптово опинив ся в большевицьких лабетах; харківські большевики — се просто банда пяних хуліґанів, що не мають жадних стосунків до соціялізму. Я сам, будучи під арештом, бачив у них всякі наїдки і напитки, вино, цукерки і т. и. На поли їх справи стоїть відомий Антонов, а разом з ним приїхали до Харкова Німці: барон Розен і фон-Коттен, пруський офіцир. — Мета їх приїзду ясна: вони хочуть у нас на Україні зробити те, що робить ся тепер у Великоросії. У помешканях у с.-д. і у с.-р. два рази робили ся труси, не зважаючи ні на протести, ні на заяви. Большевики роблять сї труси з далеко більшою нахабностию ніж се робили царські посіпаки; вони глумлять ся над жінками і дітьми. Стоїть наприклад не більше 10 людий на улици — заявляєть ся броневик і стріляє: двох робітників падають мертві. З Харкова вони забирають і вивозять абсолютно всьо: хліб, мясо, мануфактуру і ин. Можливо, що там уже голод. Большевики оповістили Харків підставою для боротьби з Україною. Ті большевики, що вийшли зі складу київського зїзду, поїхали в Харків і оповістили себе Центральною Радою. Вони обявили наших селян контр-революціонерами і силою зброї забирають у них хліб. Виявляєть ся, що у Харків з Риги евакуовано завод, більшість робітників котрого — Німці і Лотиші“.

Крім сього до Ради надійшли такі звістки:

За підписом прапорщика куріня імени гетьмана Петра Дорошенка, Пятенка, щодо рославських подій:

Душа повна пімсти і гніву. Серце болить за пролиту озьвірілими катами товариську кров. Холодієш, згадуючи події з 20 і 21. грудня 1917 р. біля стації Рославль. В коротких рисах, які не можуть повно змалювати, що скоїлось, справа було такою:

Дякуючи завзятю співробітників, при 121-шій пішій дивізії зформував ся в останні дні жовтня окремий курінь імени гетьмана Петра Дорошенка. Маючи відомости про перевід українських частин на південно-західний фронт і одержавши всї відповідні документи, наш курінь з великою радостию рушив зі стації Борх на доповнене 51. українізованого корпуса.

Але не так склалось, як жадалось: на стації Рославль спіткало наш ешалон лихо, яке до сьмерти лишить ся в грудях сьвідків — як якась змора.

Прибувши на стацію Рославль і змінивши паровіз та бриґаду, ешелон рушив далі до Брянска, але в хвилю виходу поїзда з плятформи стації почув ся вистріл, а за ним розпочала ся стрілянина зі всїх боків. Стріляли навіть з моста. Під таким огнем ешалон, котрий не спинив ся, аби скорійше вивезти людий зі сфери огню, пробув на протязі біля трох верств. З нашого боку стрілянини не було, бо в більшости козаки полягали були спати і не були готові до відсічи.

Відїхавши від стації Рославль, поїзд наш був спинений, бо були убиті та поранені. Пізнїйше ми довідали ся, що о верстов за три поперед нас була розібрана колія без всяких сиґналів і се загрожувало ешалонови, як би він не був спинений начальником поїзда, страшною катастрофою.

Зі стації Липовської, біля 10 до 12 верств від Рославля, післали телеграму в сов. р. і с. д. з розясненем, хто ми, куди ідемо і з просьбою негайно надіслати до нас делеґацію для переговорів, а також медичну допомогу пораненим. Переговори делеґації, а також писані посьвідки приватних осіб, що їхали разом з нами, запротоколовано. На нашу просьбу вислати допомогу пораненим комісар стації Рославль відповів по телеграфу, щоби їх скласти на дрезину, котрою прибула совітська делеґація і забравши делеґацію куріня, рушити у Рославль. Був мороз, люди богацько часу лежали без допомоги і пропозиція везти їх на дрезині — се було безглузде знущанє над людьми. Такої відповіди можна було сподївати ся в старі часи від вандалів та печерних людий.

Нарешті „охоронники революції“ згодили ся відвезти поранених у шпиталь в холоднім скотячім вагонї. Нещасні мученики конали без допомоги 8 годин. Делеґація куріня прибула в сов. р. і с. д. на засїданє, де мала намір зясувати тяжке становище всїх взагалї і вжити заходів як найскорійше ліквідувати його. Всї наші домаганя були скасовані брянським комісарем большевиків. Пізнїйше від нього прийшла телеграма, в якій він рішучо наказує розброїти курінь (се було вирішено ще ранїйше делеґаціями) і казаків відіслати в Царське Село, а офіцирів заарештувати і відіслати в місто Брянск.

А тимчасом по розпорядженю тогосамого комісаря з боку Смоленска наближав ся до Рославля ешалон матрозів (пізнїйше виявило ся, що се була банда, котра задушила Духоніна) і команда пулеметчиків (машинових крісів), а з боку Брянска ешалон червоної ґвардії. Така страшенна буря насувала ся з двох боків на безоружний курінь. Се все було діло рук провокаторів, котрі поширили чутку, що се не Українці — а Корнилівці з Текинцями.

Зі стації Липовської наш ешалон червона банда притягла на стацію Рославль, де чекали нас подібні їм матрози, котрі зараз же розпочали витягати українських офіцирів з вагонів, не дивлячись на протести і просьби козаків, не творити над ними самосуду.

Юрба зьвірів сих ревла, домагала ся крови і глуму над безоружними. Не можна словами переказати того, що творилось! Офіцирів били прикладами (кольбами), брали на штики і розстрілювали.

Пролила ся кров нещасних синів України, і ся кров нехай упаде на озьвірілі душі їх, на їх окамянілі серця.

Душа болить від болю за загублених братів Українців куріня імени гетьмана Петра Дорошенка. Їх уже нема на сьвіті; не побачать вони Рідної України, своїх дітий, батьків, сестер і братів.

Брати Українці! Тіни померщих наших товаришів в далекій ворожій країні кличуть вас стати, як один, на варті-охороні Української Народної Републики.

Так до зброї, товариші! До зброї! По дорученю товаришів — *прапорщик Пятенко*.

А також за підписом члена Центральної Ради, П. Макаренка, про волочинські події:

Через пресу попали неправдиві відомости відносно арешту Корпусної Ради 5-го армейського корпуса і богато инших неправдиво осьвітлених фактів.

Повідомляю, що ніхто з членів Корпусної Ради 5 корпуса не був заарештований; захвачена тільки одна канцелярія і печатня Корпусної Ради. При арешті були взяті козаки, випадкові гості Ради, які по наведеню справок, були випущені.

По наказу Корпусної Ради 5 армейського корпуса були заарештовані і вивезені з Волочинска в безпечне місце три головні проводирі большевицького комітету на підставі того, що вони підняли братовбийчу війну, посилаючи проти Української Центральної Ради большевицькі полки.

З арештованими Українцями большевики поводили ся незвичайно жорстоко: мордували, знущались, виколювали очи, грабували майно арештованих і т. и., в той час як з нашого боку не вчинилось ніякої кривди, поводженє було цілком коректне і бездоганне.

Місце пробуваня Укр. Корп. Ради 5 армейського корпуса не названо для загальної відомости з цілком зрозумілих причин. Большевицький революційний комітет тримаєть ся того-ж самого правила.

Всї справки, що відносять ся до Українців 5-го арм. корп., можна одержати у полковника полку гетьмана Сагайдачного (Софійська площа) член Центральної Ради П. Макаренко.

Сї всї події викликали в Центральній Раді велике обуренє, і через те Радою була надрукована до всього взагалї громадянства руської републики телеграма, відома й нашим читачам: надрукована була в місцевих часописях 26. лютого 1917 р.

Зі всього, що подано тут, висновок може бути тільки один:

Се той вибух розпуки і призирства, що має усяка почесна людина до сих розбишак-лицарів ночи та шляхів, в сїрій безпогонній (без жовнірських відзнак) свитині. Ніякої згоди з тими „товаришами“ в будівлї нового ладу.

Весь український нарід, де-б він не опинив ся, повинен, як один, з усею могутностию власного відгуку запропонувати сим „добродіям“:

Геть, брудні, в братерській крови заражені руки, від сьвятої праці визволеня нашої рідної України.

Український нарід піде своїм шляхом без вашої опіки!

Кати!

З боку-ж нашого місцевого українського громадянства, котре не має змоги стати бік о бік з нашим козацтвом, аби зі зброєю в руках боронити волю й добробут України, повинна бути в якійсь-то формі заява протесту проти дикунства, нахабства, самодурства сучасних „халїфів на час“.

Повинні ми проявити своє почутє хоч тим, що зробило громадянство міста Харбіна, у відповідь на вбийство Шінґарйова і Кокошкіна — прилюдною панахидою по пролявшим кров свою задля визволеня свого рідного краю.

А з уваги що все се тимчасове, ми повинні зробити щось постійне.

Нехай же як не власна наша присутність там на Україні, то хоч допомога наша буде там.

Я запропонував би таке:

Зібрати офіри на поміч родинам замордованих розбишаками з большевицького табору наших славних вояків: офіцирів і салдатів, а за їх мученическу смерть, що приняли вони захищаючи волю України — зібрати кошти, щоб по скінченю війни зробити памятник на тімсамім місци стації Рославль, де пролила ся їх кров.

Гр. Пештіч.

(Місто Рославль і стація Липовська лежать в ґуернії смоленській, а місто Брянск — в ґубернії орельській).

Лист до редакції широцької „Зорі“.

Шановні Добродії!

Прошу вмістити у Вашій часописі сю звістку.

У пятницю 28. вересня у Феодосію на Таврії приїхав начальник штабу одеського військового округа, ґенерал Маркс, і зробив смотр 35-му пішому запасному полкови, в якім були і українські сотні. Виводив окремі роти й казав їх муштрувати. Була викликана й 3-та українська сотня. Виявило ся, що ся сотня була найбільше підготовлена й ґенерал був дуже задоволений з сього. Того-ж дня у вечер він скликав українські комітети й офіцирство; були також і команданти полку 638 запасної пішої бриґади. Ґенерал знав про гірке становище у 35-тім полку українських сотень і забажав поліпшити їх становище. Перед сим він сказав:

„Південно-західний фронт тримаєть ся Українцями і як би вони не схотіли його держати, то певно Росія мусіла би згодити ся на сепаратний мир“.

Тут же було затверджено український батальон зі своїм штатом.

На другий день усіми сотнями було пожертвовано 200 карб. на прапор і постановлено визнати день 28. вересня за свій батальоновий празник.

Командантом полку затверджений, ранїйше вибраний, командант батальону прапорщик Фалько.

В. Ефименко.

Феодосія, 2. жовтня 1917.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“.

КОЛИ КОМУ ТЯЖКО намовити несьвідомого Українця до читаня своєї газети, то се не повинно знеохочувати чесних Українців від дальшої аґітації. А от редактори не зневохочують ся писати, хоч часто за їх працю їх ще й лають. Спільна праця всїх людий доброї волї мусить колись увінчати ся успіхом. Тому намовляйте кождого до передплати на „Свободу“.

В кождій українській хаті повинен находитись календар Українського Народного Союза, який коштує тільки 50 цнт.

В Росії:

(Продовжене зі стор. 1-шої).

Ходить чутка, **що осідок правительства буде небавом перенесений з Москви до Саратова** (450 миль на полудневий схід від Москви) **або до Нижного Новгороду** (260 миль на північний схід від Москви).

Петроґрад і Москва мають бути обсаджені Німцями.

МОСКВА, 19. марта. — Легкість, з якою Німцї заняли Одесу і здобули контролю над Чорним морем, викликала переполох в північній Росії і скріпила загальне переконане, що Німцї вже в короткім часї розпічнуть наступ на Москву і Петроґрад.

Дальше опорожнюване Петроґраду.

ЛОНДОН, 20. марта. — Опорожнюване Петроґраду триває без перестанку дальше. Державні бюра зістали перенесені з поспіхом в части до Москви, в части до Нижного Новгороду і Перми, о скільки лише на те позволяли попсуті вже зелізниці. Поїзди находили ся під сильною охороною війска. Вони мусїли робити собі дорогу серед великої товпи жовнїрів, повертаючих домів, і збігців перед німецьким наступом, які поспішають здовж зелізничих шляхів.

Значну часть путилівських заводів і ріжних инших фабрик перенесено до міст, положених в глибині Росії.

Таємниче замордоване трох членів большевицького кабінету.

ЛОНДОН, 20. марта. — Телеґрама з Петроґраду, яка нині тут надійшла, доносить, **що в понеділок в ночи замордовано в таємничий спосіб трох народних комісарів** (членів большевицького кабінету), які мали поручене перевести реорґанізацію в червоній революційній маринарці. Телеґрама не подає імен.

Инша телеґрама знова доносить, що рада народних комісарів (большевицький кабінет) зарядила арештоване Бібенка, народного комісаря від маринарки, за те, що він був проти потвердженя мирового договору з Німеччиною. (Телеґрами з Петроґраду з дня 13. марта доносили, що Бібенко вже від кількох днів пропав без вісти).

Патріярх проти мирового договору.

ЛОНДОН, 19. марта. — Телеґрама бюра Райтера доносить, що партіярх московської православної церкви видав відозву до православного населеня, що церква не може признати мирового договору обовязуючим миром, який розчленовує державу і віддає її части під пановане чужих держав.

5 мілїонів рублїв контрибуції.

ЛОНДОН, 21. марта. — З Петроґраду доносять, що большевицьке правительство донської републики наложило на місцевих капіталістів контрибуцію в сумі 5 мілїонів рублїв.

Воздушна почта в Росії.

ЛОНДОН, 21. марта. — З причини дезорґанізації, яка панує на російських зелізницях, є намір завести в найблизшій будучности воздушну почту між Петроґрадом, Москвою і Кримом та між Петроґрадом і Швецією.

Коля хоче злуки з Фінляндією.

МОСКВА, 19. марта. — З північно-західної Росії доносять, що округ Корелїя, в котрім лежить пристань Коля (одинока пристань на Північнім океанї, яка є вільна від леду), віднїс ся до фінського правительства з просьбою, щоби його злучити з Фінляндією.

В тім підозрівають вплив Німеччини, яка стараєть ся допомогти фінському правительству, щоби відтяти російську державу від Балтійського моря і Північного океану.

На Сибіри.

(True translation filed with the Post- master at Jersey City on March 22, 1918 as required by the Act of

Японія не є згідна в справі Сибіри.

ВАШІНҐТОН, 21. марта. — Доходять вісти, що в Японії панує велика ріжниця в поглядах щодо інтервенції Японії на Сибіри. Панує змагане, щоби найперше полагодити сю справу між полїтиками, а доперва тодї віддати її правительству до остаточного порішеня.

Японський і хінський посли прибули до Манджурії.

ПЕКІН (Хіни), 21. марта. — Японський і хінський амбасадори прибули з Петроґраду до Манджурії. Поїзд, яким вони прибули, находив ся під охороною червоної сторожі.

Большевики відобрали місто Благовещенск.

МОСКВА, 20. марта. — Червоні сторожі і революційні війска відобрали місто Благовещенск після битви з козаками.

Большевики привернули власть „савєта" і завели порядок.

Сибір находить ся в дійсности під контролею Німців.

ХАРБІН, 21. марта. — Доходять вісти, що хінські війска на границї Манджурії допускають ся грабіжи мешканців і братають ся з большевиками.

Люди, які прибули зі Сибіри, заявляють, **що Сибір вже находить ся під німецькою контролею.** Банки, склепи, часописи і публичні інституції стоять під впливом Німців. Полонені Німцї засїдають в „савєтах", міських радах, вони їздять собі зовсїм свобідно. Вони відбувають ріжні збори і зискують собі щораз більше довіре населеня.

На мори

(True translation filed with the Post master at Jersey City on March 22, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

НІМЦІ ЗАТОПИЛИ ОКОЛО 12,000.000 ТОН ВІД ПОЧАТКУ ВІЙНИ.

ВАШІНҐТОН, 21. марта. — Анґлійське посольство подало нині до відома втрати в кораблях, які потерпіли держави алїянтів і невтральні держави від початку війни.

Від початку війни до 1. січня 1918 р. алїянти і невтральні держави втратили 11,827.572 тон торговельних кораблїв. В тім-самім часї побудовано 6,606.275 тон.

Забрано голяндських кораблїв на 1,000.000 тон.

ВАШІНҐТОН, 20. марта. — **Правительство Злучених Держав видало нині в ночи приказ забрати у своє посїдане всї голяндські кораблї, які находять ся на американських водах. Тесаме вчинило рівночасно також й анґлійське правительство.**

Хоч кораблї забрано без згоди голяндського правительства, Злучені Держави мають намір придержувати ся точно предложеня, зробленого Голяндії, доставляючи її подостатком поживи і полишаючи ій досить кораблїв, щоби могла обслужити свою торговлю з кольоніями.

В Злучених Державах забрано 77 кораблїв о місткости яких 600,000 тон. Кораблї будуть ужиті передівсїм до транспортованя поживи з Америки до Европи.

В останнім році затопили Німцї 2.938 кораблїв.

ЛОНДОН, 20. марта. — Сер Ерік Ґедес, міністер маринарки, має зложити звіт в парляментї про втрату кораблїв і будову нових, щоби заступити втрати.

„Дейли Мейл" оголосила телеґраму з Парижа, яка доносить, що Німцї затопили в протягу 1917 року 2.938 кораблїв.

Кооперативний млин.

В селі Бараболях не було млина. На городі у Мусія Макогона, правда, стояв поганенький вітрячок, але користь з нього мали одні тільки горобці. Молоти Бараболяни їздили за пятнайцять верстів, і дуже сим були незадоволені. Тай не дивно, бо така річ, як млин, не меньше важна для селян, як і нива, або й самий хліб.

Остогидло Бараболянам швендятись по чужих млинах і рішили вони мати свій. За балачкою — і діло не стало: зараз же звернулись до кредитового товариства взяти ся за сю справу. Товариство в Бараболях було давнє і дуже добре поставлене. Порядкував у нім Карпо Притула, людина, по словах самих же Бараболян, — розумна, розвита і діяльна. До всякої гарної річи він ставив ся досить прихильно, і за млин Притула взяв ся горячо. Не пройшло й двох місяців, як біля товариства в нанятім будинку вже побухкував новий нафтяний двигатель.

—Аж земля ходором ходить! — зауважали Бараболяни.

— І як тільки в того мірошника голова не трісне від того бухканя — дивувала ся якась молодиця, що принесла на плечах клунок млива.

— Мале, а якою силою верне! — дивував ся якийсь дядько, придивляючись до колїс двигателя.

— Німець, що то й казать!...

— Де Німець?

— Та ніде, а машина-то... німецької голови робота!...

— А вжеж не твоєї дурної...

— А добре, кажуть, меле!...

— Се тобі, пане-брате, не Макогонів вітрогон...

— От так, прирівняв кота до скотини!...

* * *

У млин увійшов поважною ходою Охрим Почухай.

— Хто тут у вас заправляє? — звернув ся він до людий, що сиділи тут.

До нього підійшов мірошник.

— Я з мливом, як тут воно у вас?

— А ви як хотіли? Гроші платіть тай у чергу... Ви на вальці, чи на розтрус?

— Пускай, Охриме, на вальцівку, я теж вальцюю, — крикнув хтось зпід стелі.

— А, дядько Панас! — усьміхнув ся Охрим: — добре, добре, нехай буде й на вальці...

— Так от, вісімдесять копійок з пуда та два фунти на обметицю...

— Теж з пуда?!... Та ви часом не очмаріли?... Се-ж виходить більше ніж по карбованцеви!... Ще вчора було богато дешевше!...

— Еге-ж, вчора була пятниця, а сьогодня — субота, хе-хе-хе... Не наша, пане-брате, воля; так Карпо по "тілїхвону" переказав з Киева...

— Що-ж таке Карпо? Він хиба сам мав право встановляти платню? Деж другі члени правління?...

— Мабуть-то мав, колиж установив!

Охрима розбирала злість. Його корчило від того тону, яким говорив до нього мірошник.

— Тоді, деж член правлїня, котрий заводує млином?...

— Тут я хазяїн, я і завідую, — зі спокійним нахабством промовив мірошник, і підійшов до жолобка з борошном (мукою).

— Отсе так-так... по товариськи, значить!...

— А хиба ви коли бачили в нашім товаристві правду? — з сумнівом запитав у Охрима запорошений борошном чоловік, що набирав мливо в мішки.

— Правду, кажуть, шукали в революцію (революція) замісць хліба зїла, — зареготав хтось зпід стелі.

— Чули-ж мабуть за товариську молотілку? — продовжував запорошений чоловік: — отже там теж було, що правдиве молотило свій хліб по два рублі, а московкам — по два з половиною. Хиба се, скажете, по правді?!... Е-е-х... не дивував би ся жидови, а то християнин з пристїяниною шкіру лупить!...

Охрим мовчки чухав потилицю.

— Нічого не вдієш, треба виважувати та молоти...

Через якийсь час з десяток мішків було внесено в млин і зважено.

— А тепер виносьте до коша, — сказав мірошник.

— А квіток?

— У нас квітків ніяких не полагаїть ся...

— Та як же се так, а записи по книгах?!

Мірошник байдуже махнув рукою:

— Отсе ще вигадав! Що се вам тут волость заводити? Хе-хе-хе... Ось де моя книга! — ляснув себе по лисині мірошник.

— А я от не довіряю „вашій книзї", хоч вона й лиса; квіток мені дайте!

— Як собі хочете, а паперу в мене нема... Хлопці, може у вас в кого є бумага?

— Бумажка-то в мене ось є, та тютюну кат-ма, останну крихту ось докурую! — сказав зза коша дядько Панас.

— Та не курящої, а для квітка...

Присутні розсьміялись...

— Отож дістаньте тай напишіть собі, як на мене не довіряїте...

— Та тут не об тім річ, але так не можна вести громадського діла. Млин же товариський. В нього вгачені наші гроші; та колиб тільки наші, а то позичені на нашу шию! Хибаж можна без запису? Як же тоді обчислити прибутки млина? Ні, се одно безобразіє! Я член товариства і не хочу поповняти шахрайства...

— Хто же тут шахраїть, щури хиба?! — запитав стурбовано мірошник.

— Я не кажу хто, але такі порядки приведуть до шахрайства. Мабуть денний торг не маленький?...

— Вам мене не обчитувать!

— Не одну й не дві сотні носите в кишені?!...

— А хоч би й так! Я добре памятаю, скільки від кого або кому взято чи дано... Все воно у мене ось де, хоча неграмотний!... — рішучо, але стурбованим голосом, сказав мірошник, ляснувши по своїй лисині.

— Еге, дід мірошник і пристойненного це заткне за пояс... Він угликом на дверях рахує свій торг!... — засьміяв ся хтось зпід стелі.

Охрим стояв остовпілий і не відразу промовив:

— Ото, як так, пане-брате, будемо молоти, то скоро й штанів своїх позбудемось!...

І. Костина.

СЛІДУЮЧІ УКРАЇНЦІ ПОЛОНЕНІ В ІТАЛІЇ І РОСІЇ, ПОШУКУЮТЬ ЧЕРЕЗ НАШЕ БЮРО СВОЇХ КРЕВНИХ І КРАЯНІВ В АМЕРИЦІ:

1) Андрушка Івана пошукує Зенюк Данило.
2) Аннюка Василя з Сорок, пов. Коломия, пошукує Кіґиницький Олекса.
3) Бацули Зофії з Купчинець, пов. Тернопіль, пошукує брат Бацула Никола.
4) Бобик Катерину з Підпечар, повіт Станиславів, пошукує брат Бабик Петро.
5) Бабска Василя з Кисилева, пов. Заставна, пошукує шваґер Ткачук Дмитро.
6) Бойка Івана з Беневи, пов. Підгайці, пошукує Фаріон Ізидор.
7) Бриґідира Миколу і Фіялка Мирона з Малашовець, пов. Тернопіль, пошукує Мандзій Стефан.
8) Батюка Івана зі Спасова, пов. Сокаль, пошукує брат Батюк Павло.
9) Бутрина Стефана і Захара, Олійник Параню і Бутрин Марію, з Чистилова, пов. Тернопіль, пошукує Олійник Петро.
10) Боднара Івана пошукує жена з Підгори.
11) Белзецьку Михаліну зам. Подзамецьку і Насельського Еміля, пошукує Чорній Павло.
12) Бортник Парашку і Марію з Ярославиць, пов. Зборів, пошукує брат Бортник Андрій.
13) Баку Івана пошукує Яциків Іван.
14) Бурдза Катерину пошукує шваґер Бладек Іван.
15) Черняховського Томаша пошукує Лазарчук Іван.
16) Царика Стефана пошукує шваґер Бойко Михайло.
17) Чика Николу з Жовкви пошукує брат Чик Григорій.
18) Черну Марію з Заздрости, пов. Теребовля, пошукує Капуста Павло.
19) Чеха Дмитра пошукує Бойко Мих.
20) Челяка Федора пошукує Челяк Федор.
21) Дзедзїца Станислава пошукує брат Кокор Ян.
22) Добростана Танаса з Виснївчика, пов. Підгайці, пошукує Добростан Тома.
23) Дузінкевича Йосифа пошукує брат Пшеничнюк Никола.
24) Дранца Юліяна з Ляшок гор., пов. Бібрка, пошукує брат Дранц Андр.
25) Данильчуна Людвика з Костільник, пошукує Демянчук Павло.
26) Дидика Федора пошукує брат Дидик Стефан.
27) Дацко Таціянну з Ремезовець, пов. Золочів, пошукує брат Дацко Василь.
28) Фрейта Николу з Лішні, пов. Дрогобич, пошукує Дума Михайло.
29) Фльорна Михайла з Лагодова, пов. Перемишляни, пошукує брат Сипа Никола.
30) Ґарду Тому і Гарасима і Труша Івана з Журавник, пов. Львів, пошукує Ґарда Василь.
31) Ґулявського Семена з Завишні, пов. Сокаль, пошукує Лоза Семен.
32) Ґрабовецького Івана з Дулїб, пов. Бібрка, пошукує син Ґрабовецький Ник.
33) Гальну Івана з Рибна, пов. Станиславів, пошукує Босаковський Олекса.
34) Гринчишин Анастазію з Дорошева великого, пов. Жовква, пошукує Лоза Анд.
35) Гриник Марію з Медвежої, повіт Дрогобич, пошукує брат Гриник Гринь.
36) Гурчак Марію з Серета, пошукує брата Гурчак Йосиф.
37) Гурина Івана з Задишівки, повіт Скалат, пошукує брат Гурин Володимир.
38) Гриньків Анастазію з Купчиволї, пошукує Висоцький Михайло.
39) Гузара Николу зі Стратина, пов. Рогатин, пошукує брат Гузар Стефан.
40) Йосифова Антона з Мартинова нового, пов. Рогатин, пошукує Йосифів Адальберт.
41) Яцинишина Михайла з Коршова, пов. Коломия, пошукує Войтенько Григ.
42) Янору Станислава пошукує брат Янора Михайло.
43) Ільницького Йосифа і Білїнського Івана пошукує Ільницький Іван.
44) Івасишина Якова з Рипинець, пов. Бучач, пошукує брат Івасишин Тома.
45) Курилюк Анну Петра і Павлюна Онуфрія з Тростянця, пов. Снятин, пошукує Михалюк Дмитро.
46) Кушнїську Еву, Білика Николу і Дмитра Семчишина Івана, з Незнанової, пов. Камінка стр., пошукує Кушинський Филип.
47) Катирняка Стефана з Вербова, пов. Підгайці, пошукує Галїс Теодор.
48) Колодницького Еміля і Крушельницького Йосифа, пошукує Колодницький Йосиф.
49) Кіндрата Івана і Василя з Надвірної, пошукує Ґреґераш Стефан.
50) Керад Марію з Селиск, пов. Львів, пошукує брат Керад Павло.
51) Купчака Івана зі Старуні, пов. Богородчани, пошукує Струтинський Петро.
52) Костецьку Марію з Ланів, повіт Львів, пошукує Однороґ Гринько.
53) Круліковського Гарасима, Івана і Митра з Глїбової, пошукує брат Круліковський Кароль.
54) Клюбу Петра зі Скоморох, повіт Рогатин, пошукує брат Клюба Іван.
55) Кренціґлову Андрія з Литятина, пов. Підгайці, пошукує Дмитро Верцюх.
56) Когут Катерину з Романова, повіт Бібрка, пошукує Лемковський Петро.
57) Кривка Михайла з Корнева, повіт Городенка, пошукує брат Кривко Дмитро.
58) Костюка Дмитра з Горохолини, пов. Богородчани, пошукує Цюкенда Никола.

За адресами полонених і по близші інформації щодо висилки грошевої помочи для них, належить писати на адресу:

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE
520 E. 6th St., New York, N. Y.

(Конець буде).

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Українські часописи із заграниці.

В останних днях до редакції „Свободи" наспіли із заграниції отсї українські часописи: швайцарська „L'Ukraine" (ч. 39, з 28. січня 1918 р.); київська „Нова Рада" (ч. 203, з 21. грудня 1917 р.) і київська „Народня Воля" (ч. 171, з 11. грудня 1917 р.).

Філядельфійські Українці агітують за третою позичкою свободи.

У філядельфийськім „Норт Амерікен" (18. марта б. р.) читаємо: Українці, які мешкають в сїм місті, не є засліплені Німеччиною, і вчера заявили, що Німеччина такимсамим ворогом їх держави, як їх історичний ворог Австрія. Так вони заявили на вічу, яке відбуло ся під ч. 849 Норт Френклін ул., де вони аґітували за третою позичкою свободи між 15.000 тутешними Українцями. Отець Максим Кінаш, ректор руської (!) церкви при Френклін улици, висловив надію, що коли наступить мир, то Україна, перша република в Европі більше ніж три столїтя тому назад, може остане ся свобідною. „Се — говорив о. М. Кінаш — не станеть ся завдяки Німеччині. Німеччина є так великим ворогом Українців, як Австрія, яка від ряду літ гнете 4,000.000 наших братів у Галичині. Німеччина не заключила з Україною мира з любови до нас або до нової републики, а лише тому, щоб мати контролю над богатим краєм і одержати поживу, якої вона так дуже потребує. Що оставало ся Українцям крім заключеня мира? Армія здезорґанізована і було неможливо дальше воювати. Вони мусїли заключити мир, але Україна ніколи не дозволить Німеччині робити се, що вона захоче. Большевики є так великими ворогами України, як є Німеччина і як був цар. Большевики пійшли війною на Україну, тому, що Україна, по 270 роках неволї, оголосила себе незалежною від Петрограду. Ми мусимо всїми силами допомагати Злученим Державам виграти війну, тимбільше, що хочемо освободити Україну від Німеччини і зробити її так вільною і демократичною, як наша принята вітчина". — Вибрано комітет для позички свободи, до якого війшли: Теодор Грицей яко предсїдатель, Григорій Шаґала, Стефан Вільчинський, Михайло Рибак, Петро Антонович, Іван Боросевич і Теодор Вишиванюк. — Пан Грицей, який проводив зборами, заявив, що 500 Українців купило бонди підчас першої позички, два рази стільки підчас другої і що підчас третої позички їх число знова подвоїть ся.

Заводять літний час.

Президент Вілсон підписав проєкт, аби в Злучених Державах посунути вказівку на годиннику о одну годину вперед, аби тим способом використати соняшне сьвітло. Вказівку на годинниках посунеть ся о одну годину наперед в неділю, 31. марта б. р., о годині 2-гій рано, о одну годину взад посунеть ся знова 31. жовтня б. р. Посунене вказівки о одну годину вперед треба розуміти яко прискорене дня і ночи, а разом з тим прискорене початку і кінця праці. Значить, від 31. марта б. р. полудне буде о одну годину скорше ніж тепер Хто тепер починає працю о годині 6-тій рано, той 31. марта пічне її також о 6-тій годині, але ся 6-та година після теперішного часу буде в дійсности 5-тою годиною.

Рік арешту за нельояльний вислів.

Іван Матковский, 30-літний галицький Поляк в Пасейку, Н. Дж., дістав один рік арешту за нельояльний вислів супроти правительства Злучених Держав. Судія Костелльо засудив був його на 100 долярів гривни, але Матковський не мав відки заплатити сю кару. Матковский працював у фабриці і там мав сказати кілька нельояльних супроти правительства висловів. Один Італієць, який працював разом з Матковским, доніс про се поліції.

Насильство над секретарем відділу П. Р. С.

Товпа в Якіма, Ваш., увязнила Г. Маєрса, секретаря місцевого відділу Промислових Робітників Сьвіта, вивела його за місто, обляла сломою і казала йому не вертати вже більше до міста.

Жадають $10.56 денної платні.

400 робітників у корабельних варстатах в Балтімор, Мериленд, вийшли на страйк, домагаючи ся майже 50% підвишки денної платні. Робітники працювали доси по 8 годин денно і за свою працю побирали $5.50 денної платні. Тепер вони жадають денно $10.56 із застереженем, що 8-годинний день праці має остати ся дальше.

Економічний бойкот Німеччини.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 22, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Сенатор Роберт Овен, демократ з Оклагоми, піддав федеральному сенатови плян, після якого скорий мир можна осягнути економічним, торговельним і фінансовим бойкотом Німеччини. Пристосувавши ся до сього пляну, можна в будуччині усунути всякі конфлікти і заховстати трохи амбітні і воєвничі народи. Сенатор Овен вірить, що першим кроком на шляху, який веде до покінченя війни, є сформоване Союза Держав, до якого належали би Злучені Держави, Велика Британія, Франція, Італія, Японія, Хіни, та прочі держави, які є склонні політиці аліянтів. Сей „союз" мав би установляти міжнародні права і постанови, виявляючи перед сьвітом отверто свої цїли і щоби цїлий сьвіт знав, що сї цїни не будуть переводжувані в жите при помочи тайної дипльоматії, але, що торговельні справи осіб будуть заступлені фундаментальними справами, з якими буде годити ся публична опінія. До сих цїлий має належати право кождого цивілізованого краю і кождого упорядкованого народу рішати самому свої внутрішні справи при помочи цїлковитої і виключної контролї на своїй території над іміґрацією, еміґрацією, імпортами й експортами та взагалі над всїми внутрішними справами; мають ся дати всїм державам запевнене щодо територіяльної ненарушимости і свободи моря. Щоби сї принципи перевести в житє, сенатор Овен радить покінчити теперішну війну. Се можна зробити, посилаючи Німеччині ультимат; коли вона не згодить ся на його жаданя, тоді наложити на неї бойкот і бойкотувати її через пять літ. Протягом пяти літ держави аліянтів мали би: (1) заборонити німецьким кораблям відїзд і приїзд до пристаний держав аліянтів; (2) заборонити безпосередний або посередний імпорт всяких товарів або сирих матеріялів з Німеччини до держав аліянтів і противно, заборонити експорт сих товарів з держав аліянтів до Німеччини; (3) заборонити експорти всїх гроший, включаючи мідяні і паперові, і дорогоцінних паперів; (4) здержати через пять літ телефонічну, каблеву, телеґрафічну і почтову комунікацію між Німеччиною і иншими державами; (5) здержати іміґрацію німецьких підданих до держав аліянтів. — Вкінци сенатор Овен піддав ще й таку гадку, аби за кождий місяць дальшого провадженя війни по реченци, призначеним на відповідь на ультимат, наложити додатково один рік бойкоту.

Жиди жертвують на католицький фонд.

Часопись „Амерікен Вікли Джуїш Нюс" доносить, що нюйорські Жиди дуже горячо відізвали ся на просьбу католицької церкви і зложили 15.350 долярів на католицький воєнний фонд.

Сесія конґресу буде продовжена.

Тому, що війна потребує богато праці, рішено продовжити сесію конґресу аж до кінця вересня б. р.

Порада читача читачам.

„Голіок, Масс. — Хвальна Редакціє: Я знаю кілька осіб в сїй місцевости, які висилали колись гроші до Галичини через Росію, але вони не дійшли; вернули ся назад і тутешні банки виплатили посилаючим сї гроші в рублях. Тепер сї люди ходять і нарікають, бо рублї значно стратили на вартости. Колись російський рубель мав вартість американських 50 центів, а нині банки платять за рубля 11 центів. Сї люди ходять тепер наче ошоломлені і були би дуже вдоволені, коли би хто дав їм в сїй справі яку пораду. Від себе я раджу їм, аби вони в кождій незнаній їм справі порадили ся редакції котроїнебудь української часописи, а редакція поради не відмовить. — Е. В."

Ми від себе можемо заявити, що в сїй справі нічого порадити не можна, бо тепер є приблизно така вартість рубля на біржі.

Місто Нюпорт „сухе".

В Нюпорт, Род Айленд, заведено минувшої суботи цїлковиту прогібіцію. Всї коршми позамикано згідно з приказом міністра маринарки, який зарядив, що в кождій пристани для воєнної фльоти заводить ся прогібіцію на просторі пятьох миль. Товариство дрібних продавців алькоголю внесло просьбу до президента Вілсона, щоби він позволив продавати в місті пиво і „ейл". В тій цїли вони будуть збирати підписи мешканців міста, щоби знати, кілько є за, а кілько проти сього проєкту.

Помер в 118 році житя.

В Лорел, Делавар, помер у 118-тім році житя Неґер, Баярд Джонс Грей. Дуже здоровим він чув ся ще до сотного року житя, а відтоді почав упадати на силах. Баярд Д. Грей дуже добре памятав ще ті часи, коли він був невільником.

Телефони в Ню Йорку.

В місті Ню Йорку, яке складаєть ся з пятьох дїльниць: Мангатан, Бронкс, Бруклин, Квінс і Річмонд, і має около 7,000.000 мешканців, є 436.000 осіб і інституций, які мають телефони. Індекс телефонічної компанії друкуєть ся в 731.500 примірниках.

Неґер є батьком 35 дітий.

В Ґолдсборо, Норт Каролайна, жиє Неґер Джордж Борден, який є батьком 35 дітий, з котрих 8 померло. З 27 жиючих є 14 синів в армії. Борден жиє вже з третою жінкою і чотири рази трафив ся йому случай, що його жінка породила по четверо дітий; се перший подібний случай в сьвіті.

Лист з Росії 40 місяців у дорозі.

Василь Ясной в Мілвокі, Віс., щойно одержав з Вильни (на Білоруси) лист, який був в дорозі три роки і понад чотири місяці.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Катеринослав за самостійною Україною.

Катеринославська міська управа приняла резолюцію, в якій витає Українську Центральну Раду за те, що вона оголосила Україну народною републикою і скликає українські установчі збори. Проти сеї резолюції голосували лише большевики.

1,000.000 карбованців для виселенців.

„Народня Воля" (з 11. грудня) доносить, що українське правительство постановило виасиґнувати 1,000.000 карбованців для тих товариств, що допомагають утікачам і виселенцям.

Справа української церкви на російськім соборі.

Російський церковний собор, який засідав у Москві, після довгих суперечок про одноголовство української церкви вирішив післати у Київ делеґацію, яка війшла би в зносини з українським духовенством. Собор ухвалив резолюцію, в якій признає право українському духовенству скликати свій собор, який і відбув ся 10. січня б. р. В сїм першім соборі українського православного духовенства взяли участь духовні і сьвітські представники цїлої України. В соборі була представлена Україна як слідує: один сьвященик, десять дяків, і три селяни від кождого повіту на Україні; один представник від кождої української військової частини; один представник від кождого монастиря; один представник від кождої духовно-наукової інституції; один діякон, один дяк і три міщани від кождого ґубернїяльного міста і всї архиєреї українських епархій.

Постанова „Православної Церковної Ради".

Всеукраїнська Православна Церковна Рада постановила обявити українській православній церкві, щоби в церквах на Україні на богослуженях споминати тільки „Боголюбиму і Богохраниму Державу Українську, її Найвисшу Владу, Всеукраїнську Церковну Раду і все Українське Військо". Головою Всеукраїнської Православної Церковної Ради є сьвященик о. О. Маричів.

Фабричний інспектор на Київщині.

Міністерство праці назначило М. Ващенка фабричним інспектором на Київщину.

Заборона вивозу шкір.

Міністер торговлї і промислу заборонив — як доносить „Народня Воля (з 11. грудня) — вивозити з України сирі шкіряні матеріяли.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Домаганя православної церкви.

Московська православна церква, на чолї з Тихоном яко патріярхом, задумала вислати інтересованим політичним кругам своє домагане, щоби московсько-німецький договір признав сїй церкві авторитет над православним населенєм у відірваних від Московщини територіях.

Довги Росії в Японії.

Японський міністер заграничних справ заявив у палаті панів, що Росія є довжна Японії около 100,000.000 долярів за оруже, амуніцію та инші матеріяли.

Анґлійські робітники проти імпортованя Хінців.

В Плимут, в Анґлії, заворушили ся робітники з приводу того, що правительство насла- [illegible] хінських робітників. Робітники готовлять ся внести до правительства формальний протест проти затруднюваня хінських робітників в Анґлії.

Анґлія шукає за нафтою.

Анґлійське правительство згодило ся на проєкт льорда Ковдрея, щоби в деяких місцях Анґлії поробити досліди і переконати ся, чи случайно нема в Анґлії нафти. Льорд Ковдрей асиґнує на сї досліди 25.000 долярів.

Виборча реформа на Угорщині.

Комітет для виборчої реформи при угорськім парляменті приняв одноголосно новий проєкт про голосоване на Угорщині. Новий закон дає право голосованя кождому угорському горожанинови, мущині і женщині, коли числить 24 роки житя і вміє читати і писати.

Зменьшено платню короля Греції.

Грецька палата послів визначила бувшому грецькому королеви Константинови 100.000 долярів річної пенсії, а його синови королеви Александрови зменьшила платню з 400.000 на 320.000 долярів річно. Мамі жінки короля Александра призначено 60.000 долярів річної пенсії.

Хитрість німецьких шпигунів.

Оповідають, що перед великою німецько-австрійською офензивою на італійськім фронті німецькі шпигуни в Італії писали в листах до італійських жовнірів в окопах, що їх жінки в дома поводять ся неморально і пяні волочать ся по улицях з другими мущинами. Італійський жовнір, діставши такий лист, тратив всю охоту до боротьби, кидав оруже і йшов до дому. Таких листів шпигуни писали тисячами, через що богато жовнірів почали дезертирувати з фронту. Се улекшило наступ ворогови.

Турецькі женщини на фронті.

З Женеви доносять на основі австрійських урядових жерел, що в Туреччині пораз перший зорґанізовано жіночий батальон і відіслано на фронт, де він буде сповняти приділені йому повинности, не беручи однак участи в битвах.

Москва столицею Московщини.

По 215 літах Москву зроблено знова урядовою столицею московської держави. Москва була столицею Московщини до 1703 року, в котрім то році цар Петро Великий побудував Петербург і переніс туди столицю свого царства.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свобода".